

danjosti. Poleg novih izdelkov smo razstavili maketi starega plavža in fužine. Ker so v Beogradu reševali takrat vprašanje visokih peči za Zenico in Vareš, se je tov. Boris Kidrič, ki si je ogledal razstavo, zelo zanimal za naše železarnstvo. Kmalu po obisku razstave nas je brzojavno povabil v Beograd. Odšli smo trije iz Železnikov in bili tri dni njegovi gosti ter ga seznanili z našimi razmerami in načrti, ki jih je odločno podprl. Muzealci, ki so si razstavo ogledali, so bili mnenja, da je treba razstavljene predmete uporabiti za muzejsko zbirko. Vse smo odpeljali nazaj v Železnike, kjer je bilo v dvoriščni sobi Plavčeve hiše že shranjenih več predmetov starega železarnstva. Maketa starega plavža sedaj res stoji v našem muzeju. Tako je bil začetek zbirke leta 1949. Ko je lesno industrijsko podjetje Češnjica leta 1965 dobilo nov polnojarmanik, je bila v pritičju Plavčeve hiše prirejena lesno industrijska razstava, ob plavžu je bila slavnostna prireditev in razstavljena oglarska kopa ter vozila za spravilo lesa. K pripravam za to razstavo je di-

rektor podjetja razen odbornikov loškega muzejskega društva in njegove podružnice v Železnikih povabil tudi mene, na kar sem se na prigovarjanje odbornikov iz Loke lotil organiziranja domače muzejske zbirke. Zasnovovali smo jo kot zbirko železarnstva in lesno predelovalnega gospodarstva. Z nekaterimi sodelavci smo nato prav krepko in vztrajno delali štiri leta (1964 do 1968) in opravili delo, ki bi efektivno gotovo izpolnilo eno polno leto. Dvema osnovnima zbirkama smo dodali še čipkarstvo, ki je tudi značilno za naš kraj. Nad vsem delom mi je najsvetlejša zavest, da Železniki hranijo izredni spomenik nekdanjega železarnstva — plavž ter muzejsko zbirko starega fužinarstva in žeb-ljarstva in so slednjič dobili tudi svoj zbornik Selška dolina v preteklosti in sedanjosti.«

V imenu nekdanjih sodelavcev iz muzejskega društva in njegovega odbora ter podobora tov. Niku Žumru čestitam ob njegovem jubileju in mu želim še nadaljnjih delovnih uspehov.

France Planina

UČITELJSKA RODBINA IZ GORENJE VASI

Noben član rodbine Pipan se sicer ni rodil v Gorenji vasi, vendar jo štejejo za svoj dom. Ded Ivan Pipan, doma iz Hraš pri Smledniku, je prišel jeseni 1899 za nadučitelja v Poljane, tri leta nato pa v Gorenjo vas, kjer je dočakal pokoj, zgradil hišo in tam umrl leta 1930. Po maturi na gimnaziji je sicer šel študirat pravo na Dunaj, toda zaradi pomanjkanja sredstev je sprejel začasno učiteljsko službo. Ko je učil v Črnem vrhu nad Idrijo, se je poročil in ostal učitelj.

Tudi obe njegovi hčeri sta bili učiteljici. Mimica Pipan je poučevala v Javorjah od začetka svojega službovanja do 1941, ko so jo nemški okupatorji odpustili iz službe in je potem našla zaposlitev v občinski pisarni v Javorjah in v Škofji Loki. Jelica Pipan je službovala na šoli v Poljanah in v Gorenji vasi, prav tako do odpusta 1941. Ker je vneto sodelovala pri Sokolu in v pevskem zboru, so jo Nemci izgnali s 86-letno materjo v Srbijo. Po osvoboditvi sta obe sestri dobili učiteljsko službo v Gorenji vasi, kjer sta živeli v podedovani hiši, dočakali tam upokožitev in umrli v visoki starosti 84 in 80 let.

Njuna brata sta ubrala življenjsko pot izven učiteljskega poklica. Starejši Jančko Pipan je bil uradnik pri Južni železnici in je že umrl, mlajši Rudolf Pipan, ki se je leta 1895 rodil v Črnem vrhu nad Idrijo, pa je gozdarski inženir. Takoj po maturi 1915 je bil mobiliziran in je v Galiciji prišel v rusko ujetništvo, od koder se je vrnil 1918 in se je vpisal na gozdarsko fakulteto v Zagrebu. Kot mlad inženir je služil v Bjelovaru, kjer se je tudi oženil, in v Čazmi, kjer je bil gozdni upravitelj. Tam se je poglobljal v študij gozdarske ekonomike in leta 1937 v Zagrebu promoviral — kot prvi Slovenec — za doktorja gozdarske znanosti na temelju disertacije *O teoriji vrednosti*. Takoj nato je bil poklican v Ministrstvo za gozdove in rudnike v Beograd, kjer je prevzel skrb za urejanje zasebnih gozdov. Že prve ure druge svetovne vojne 6. 4. 1941 je pri bombardiranju Beograda izgubil vse svoje imetje in je nato z družino bedno preživel leta okupacije. Po osvoboditvi Beograda 1944 je bil načelnik planskega oddelka v ministrstvu, leta 1947 pa je bil na lastno prošnjo premeščen v Ljubljano,

da je nato do upokojitve vodil službo taksacije gozdov v republiških organih za gozdarstvo. Številne njegove študije so objavljene v hrvaških, srbskih in slovenskih revijah in knjigah. Letos je obhajal 80-letnico življenja. Ob tej priložnosti se ga kot kulturnega delavca spominjajo tudi Loški razgledi z njegovo rodbino vred, ki je pognala življenjske korenine na poljanskih tleh. Leto njegove 80-letnice je bilo žal — tudi leto njegove smrti.

Za tretji Pipanov rod samo Rudolf zapušča dve hčeri, od katerih je starejša

Marija Pipan inženirka kemije v Ljubljani, mlajša Nada Pipan pa nadaljuje rodbinsko tradicijo pedagogov na višji stopnji. Kot diplomirana biologinja je dve leti učila na gimnaziji v Trbovljah, nato je postala asistentka na medicinski fakulteti v Ljubljani, po dopolnilnem študiju v Bonnu promovirala za doktorico biološke znanosti in je sedaj redna profesorica biologije na medicinski fakulteti v Ljubljani in predstojnica biološkega inštituta. Obe sestri sta navezani na Gorenjo vas, kjer v svoji hišici preživljata proste dneve.

F. P.

MUZEJSKI IZLETI

V letu 1975 smo člani Muzejskega društva, ki se več ali manj udeležujemo takih izletov že nekaj let, napravili pet izletov. Vnaprej naj bo omenjeno, da imajo ti izleti poučen pomen. Organizator in vodnik izletov tov. France Planina med vožnjo in na postankih v pomembnejših krajih razlaga in opozarja na razne pokrajinske, zgodovinske, kulturne in gospodarske zanimivosti.

Prvi letošnji izlet 16. maja je šel čez Dolenjsko v Posotelje in Hrvatsko Zagorje. Namenjen je bil predvsem spoznanju o velikem kmečkem uporu 1573. Na vožnji od Ljubljane pa skoraj do Novega mesta je vodnik razložil socialni in gospodarski položaj kmečkih podložnikov v 16. stoletju, vzroke in povod, potek in posledice velikega upora. Od Novega mesta dalje je opozoril na gradove v Podgorju in na Šentjerneji. Prvi postanek je bil v Kostanjevici na Krki, kjer nas je tov. Lado Smrekar, ravnatelj Gorjupove galerije in pobudnik kulturnih akcij, vodil po vinogradniški in sodarski zbirki tehničnega muzeja ter po galeriji likovnih del Jožeta Gorjupa, Božidarja Jakca in Toneta Kralja v obsežnem poslopju nekdanjega cistercijskega samostana, ki slovi po svojih arhadnih hodnikih. Ogledali smo si tudi obnovljeno samostansko cerkev. Mimo Drnovega — nekdanjega Neviodunuma — in Leskovca in skozi Videm smo dospeli na brestaniški grad ter si pod vodstvom tamošnjega vodnika ogledali muzej slovenskih izgnancev, kjer smo na slikah našli tudi nekaj znancev iz Loke. Skozi rudarsko Senovo smo dospeli v Podsredo. Ker nam je delo na cesti pre-

prečilo krajšo pot v Bistrico ob Sotli, smo morali napraviti ovinek mimo Kozjega na Prelasko in smo tako spoznali del Kozjanskega, o katerem večkrat bemo v zvezi s pasivnostjo teh krajev in z nedavnim potresom. V Kumrovcu smo imeli kosilo in smo obiskali rojstno hišo maršala Tita ter spominski dom borcev in mladine. Od daleč smo videli bojišče kmečke vojske pri Bistrici in razvaline gradov Kunšperka in Cesargrada. Mimo spomenika Antona Mihanovića, pesnika himne Lepa naša domovina v soteski Zelenjaku, skozi Klanjec, mimo Tuhejskih Toplic, po dolini reke Krapine in čez Stubiško polje, kjer se je odigrala usodna bitka kmečke vojske pod vodstvom Matije Gubca, smo dospeli na cilj potovanja — k veličastnemu Augustinčevemu spomeniku Matije Gubca in kmečkih upornikov. Vračali smo se po lepi cesti Maribor—Krapina—Zagreb do Podsuseda, kjer smo se spomnili Tahijevega Susedgrada, se ustavili še v Mokricah in jo nato po cesti Zagreb—Ljubljana ubrali proti domu.

Na drugem izletu 19. junija nam je bila cilj Nova Gorica. Usmerili smo se po Poljanski dolini in skozi Sovodenj ter Cerko došli v dolino Soče. Ustavili smo se na Mostu na Soči in v Kanalu. Pri Novi Gorici smo najprej obiskali gorški muzej v Kromberku, tam nas je po zanimivih zbirkah vodil ravnatelj muzeja Branko Marušič in nas obdaril z muzejskimi publikacijami. Nato smo se peljali h Kekcu na kosilo in na razgled po širni gorški pokrajini tostran in onstran državne meje. Po obisku same Nove Gorice smo skozi Črniče, Dorn-